

Voorwoord	13
Inleiding	15
1. Wat is astma?	17
<i>Marc Raes, Françoise Vermeulen</i>	
2. Epidemiologie	25
<i>Kate Sauer, Véronique Godding</i>	
1. Mijn kind is prematuur geboren. Verhoogt dat het risico op astma?	30
2. Mijn baby van 9 maanden gaat naar het kinderdagverblijf en heeft maandelijks een verkoudheid. Ze vertoont regelmatig een piepende ademhaling. Moet ik haar uit het kinderdagverblijf weghalen om de evolutie naar astma te vermijden?	31
3. Bij elke verkoudheid heeft mijn kind een piepende ademhaling. Zal mijn kind op termijn astma ontwikkelen?	32
4. Mijn kind heeft op de leeftijd van 3 maanden een RSV-bronchiolitis doorgemaakt. Wat is de kans dat het astma en allergie ontwikkelt?	33
5. Mijn baby van 3 maanden heeft eczeem. Wat is de kans dat hij astma ontwikkelt?	34
6. Ben je altijd allergisch als je astma hebt? Op welke leeftijd kun je het best allergietests doen?	35
7. Wat is de kans dat mijn kind zijn astma ontgroeit?	37
8. We wonen in een vochtig appartement. Verhoogt dat de kans op astma bij onze kinderen?	38
9. De moeder heeft altijd gerookt tijdens de zwangerschap. Nu wordt er thuis nog steeds gerookt. Heeft dat invloed op het ontwikkelen van astma bij haar kinderen?	39
10. Wat is het risico dat mijn kind astma ontwikkelt als we in ons appartement roken?	40

11.	Mijn zoon is adolescent en gaat enkel om met vrienden die ook roken. Hij is intussen zelf beginnen te roken. Verhoogt dat de kans dat hij astma ontwikkelt?	40
12.	Wij wonen in een appartement vlak bij de ring van een drukke stad met veel vrachtverkeer. Wij verplaatsen ons altijd te voet waardoor mijn kind veel uitlaatgassen inademt. Heeft mijn kind meer kans op het ontwikkelen van astma?	41
13.	We verwarmen ons huis met een houtskoolkachel of gas-convectoren. Verhoogt dat het risico op het ontwikkelen van astma bij onze kinderen?	41

3. Preventie 45

Anne Malfrout, Georges Casimir

1.	Welke factoren spelen een rol in de primaire, secundaire en tertiaire preventie van astma?	47
2.	Als we spreken over primaire preventie, welke maatregelen kunnen dan eventueel genomen worden tijdens de zwangerschap om het risico op astma en allergie te verkleinen?	49
3.	Ouders die beiden aan astma lijden, vragen regelmatig wat zij kunnen doen om te vermijden dat hun ongeboren kind later zelf astma krijgt. Moet er onderscheid worden gemaakt tussen adviezen voor primaire preventie aan ouders met en zonder astma/atopische aanleg?	51
4.	Bestaan er vitaminesupplementen die de kans op het ontstaan van astma voorkomen?	51
5.	Heeft het toedienen van vaccinaties een bevorderende invloed op het ontstaan van astma?	52
6.	Geeft het doormaken van virale infecties op jonge leeftijd een verhoogd risico op astma of werkt het eerder beschermend? Heeft mijn kind minder kans om astma te ontwikkelen als ik hem thuishoud van het kinderdagverblijf?	53
7.	Kan sporten het ontstaan van astma verhinderen? Zwemmen is goed voor de luchtwegen. Zijn er bepaalde sporten die aanbevolen worden om astma te voorkomen?	54
8.	Hoe wordt de risicopopulatie voor secundaire preventie gedefinieerd?	54
9.	Welke maatregelen kun je nemen in de secundaire preventie?	56
10.	Heeft allergieendesensibilisatie zin in de tertiaire preventie?	56

4. Diagnostiek 59

Frans De Baets, François Vermeulen

1. Zijn er symptomen waarmee men met zekerheid de diagnose astma kan stellen? 61
2. Welke diagnostische tests moeten uitgevoerd worden bij een kind met een vermoeden van de diagnose astma? 62
3. Welke pathologieën kunnen verward worden met astma? 62
4. Welke onderzoeken moet je uitvoeren wanneer de diagnose astma onzeker is? 63
5. Wanneer moet een allergologisch bilan gebeuren bij een vermoeden van astma? 65
6. Hoe moet men een positieve huidtest of RAST voor een voedselallergie interpreteren? 66
7. Ik beschik niet over een spirometer. Kan ik mij voor de diagnose van astma beperken tot piekstroommetingen? 66
8. Mijn patiënt heeft een verhaal van inspanningsastma en soms nachtelijk hoesten. Dat verhaal doet denken aan astma, maar zijn longfunctie is normaal. Kan ik mijn diagnose aanhouden? 67
9. Mijn patiënt heeft klachten van kortademigheid, een reversibele obstructie op longfunctie en een positieve huidtest voor huisstofmijt. Hebben een FeNO-meting en/of bepaling van bronchiale hyperreactiviteit nog een meerwaarde? 68
10. Moeten we specifieke virussen opsporen bij kinderen met episodes van wheezing? 70
11. Hoe kan men de respons van een behandeling met inhalatiecorticosteroiden voorspellen? 70
12. Ik zag Bruno, een zuigeling van 8 maanden, nu al zo'n vier keer met een piepende en reutelende ademhaling. De ouders vragen mij steeds of dat zal evolueren naar astma. Mag ik dat beamen? 71
13. Wanneer moet men een astmatisch kind doorverwijzen naar een kinderarts vertrouwd met kinderlongziekten? 73

5. Behandeling van een acute astma-aanval 75

Elke De Wachter, Georges Debilderling

1. Welke symptomen doen een acute astmacrisis vermoeden? 77
2. Wanneer moeten de patiënt en/of de ouders in geval van een astma-aanval een arts raadplegen? 78
3. Hoe kan de arts de ernst van een astmacrisis herkennen? 78

4.	Zijn bijkomende onderzoeken nodig om de ernst van een astmacrisis in te schatten?	80
5.	Welke medicatie is geschikt voor de behandeling van een acute astmacrisis?	82
6.	Schema's voor de behandeling van de astma-aanval thuis en in het ziekenhuis	85
6.	Behandeling van chronisch astma	91
	<i>Kris De Boeck, Eddy Bodart</i>	
1.	Zijn de resultaten op lange termijn sinds het invoeren van de pufs met ICS en bronchodilatoren zoveel beter dan met de "goede oude" theofyllines?	97
2.	Wat is de juiste plaats van montelukast in de behandeling van astma bij kinderen?	98
3.	Moet je bij een kind met ernstige astmasymptomen altijd starten met een combinatietherapie met ICS en LABA?	99
4.	Indicaties voor anti-IgE-therapie (omalizumab; <i>Xolair</i> ®)	100
5.	Hoe staat het met immunotherapie en/of hyposensibilisatie voor de behandeling van kinderen met astma?	101
6.	Hebben inhalatiecorticosteroiden een effect op de groei?	102
7.	Kan inhalatie van astmamedicatie lokale neveneffecten veroorzaken?	103
8.	De moeder van een 4-jarig meisje kwam me vertellen dat haar kind heel angstig werd nadat ze montelukast begon te nemen. Kan dat?	104
9.	Hoe volhardend moet je zijn met de behandeling van een perfect gelukkig maar piepend kind met ongelukkige ouders?	105
10.	Heeft homeopathie een plaats in de behandeling van astma?	106
11.	Voor welke duur moet een onderhoudsbehandeling voor astma toegediend worden? Mag de behandeling dan plots gestopt worden wanneer de symptomen van astma onder controle zijn, of moet de dosis van de medicatie afgebouwd worden?	108
12.	Wat is de plaats van antibiotica en mucolytica in de behandeling van astma?	109
13.	Hebben hoestmedicatie en expectorantia een plaats in de behandeling van het kind met astma?	110

7. Inhalatiesystemen 113

Sabine Van Daele, Christian Mossay

1. Wat is de relatie tussen het gebruikte inhalatiesysteem en de effectieve depositieplaats? 117
2. Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende inhalatiesystemen? 118
3. Hoe kan het correcte gebruik van het inhalatiesysteem gecontroleerd worden? 119
4. Hoe kies ik de geschikte voorzetkamer? Welke voorzetkamer bij welke leeftijd? 120
5. Is een zuigeling te jong om efficiënt te worden behandeld met een pMDI? 123
6. Vanaf welke leeftijd is een kind in staat een pMDI rechtstreeks via de mond correct te gebruiken? 124
7. Vanaf welke leeftijd is een kind in staat een droogpoederinhalator correct te gebruiken? 126
8. Is er nog plaats voor het gebruik van een vernevelaar? Wat zijn de juiste indicaties hiervoor? 128

8. Astmamanagement en -educatie 139

Marijke Proesmans, Valérie Pékus

1. Welke informatie moeten de patiënt en zijn ouders krijgen bij de diagnose van astma? Welke aanbevelingen moeten worden geformuleerd? 141
2. Wat is een gepersonaliseerd actieplan? 142
3. Welke aspecten moeten zeker aan bod komen tijdens een astmaopvolgconsultatie? 146
4. Wanneer is astma onder controle? 147
5. Wanneer kan astmamedicatie worden afgebouwd? En wanneer kan de medicatie worden gestopt? 149
6. Welke stappen moeten worden ondernomen bij een kind met een slechte astmacontrole na de start van een adequate onderhoudstherapie? 149
7. Wat is compliantie en 'adherence' en hoe kun je dat meten? Hoe kan ik mijn patiënten motiveren om hun onderhoudsmedicatie te nemen? 151
8. Wat te doen bij een adolescent die geen klachten rapporteert maar wel een belangrijke reversibele luchtwegobstructie heeft op spirometrie? 153

9.	Wat is de rol van spirometrie bij de diagnose en opvolging van astma?	154
10.	Wat is de rol van exhaled NO bij de opvolging van kinderen met astma?	156
11.	Is het noodzakelijk om allergietests te herhalen bij de opvolging van astma?	157
12.	Welk advies wordt gegeven in geval van allergie voor vacht-dieren?	157
13.	Welk advies kan worden gegeven aan kinderen met ernstige pollenallergie betreffende hun deelname aan bosklassen, boerderijbezoeken, ...?	158
14.	Zijn huisbezoeken nuttig in het kader van anti-allergische maatregelen? Op welke instanties kan men hiervoor een beroep doen?	159
15.	Is er een rol weggelegd voor een astma-referentieverpleegkundige?	159
16.	Is er plaats voor kinesitherapie bij de behandeling en opvolging van astma?	159
17.	Is een psychologische opvolging noodzakelijk voor kinderen met astma?	160
18.	Heeft vaccinatie een invloed op de incidentie van allergische aandoeningen en astma bij het kind?	161
19.	Moeten kinderen met astma een griepvaccin krijgen? En wat in geval van allergie voor eiwit?	161
20.	Welke beroepen moet men afraden bij patiënten met astma?	163
9.	Milieu en omgeving	165
	<i>Eva Peirsman, Kristine Desager, Tjil Jonckheer</i>	
1.	Welke maatregelen kan ik binnenshuis treffen bij huisstofmijallergie?	167
2.	In de slaapkamer van mijn kind met astma hebben we een vochtige plek met schimmelvorming op de muur aangetroffen. Kan dat kwaad?	171
3.	Welke invloed hebben schadelijke stoffen in de omgevingslucht op onze gezondheid? Mag er thuis een open haard geïnstalleerd worden?	172
4.	Mijn kind heeft astma, maar er wordt binnenshuis gerookt. Is roken onder de dampkap een oplossing?	175
5.	Hoe kunnen we de pollenconcentratie binnenshuis beperken? Bieden pollenhorren een oplossing?	177

6.	Mijn kind heeft astma. Mogen we nog huisdieren aanschaffen of moet de poes die nu bij ons inwoont, verhuizen?	178
7.	Is het aanschaffen van een luchtreiniger om propere lucht te garanderen en/of een luchtbevochtiger om droge lucht te vermijden een goed idee?	180
8.	Is er een verband tussen giftige stoffen aanwezig in bepaalde meubelen en reinigingsproducten en astma?	182
9.	Hoe kan de school mijn kind met astma het best opvangen?	184
10.	Vermindert leven op het platteland allergie en astmasymptomen, omdat er daar minder luchtverontreiniging is?	186

10. Astma en sport **189**

Johan Hellinckx, Frédéric Pierard

1.	Kan een kind met astma aan sport doen? Moet het sporten?	191
2.	Mijn kind is kortademig als het rent tijdens de turnles. Is dat astma?	192
3.	Hoe de diagnose inspanningsgebonden astma stellen?	194
4.	Hoe behandel je inspanningsgebonden bronchoconstrictie?	195
5.	Zijn bepaalde sporten tegenaangewezen in geval van astma?	197
6.	Mag een kind met astma zwemmen of is contact met chloor gevaarlijk?	199
7.	Ik wil de Kilimanjaro beklimmen (5.895 m). Kan mijn twaalfjarige astmatische zoon mee? Moet ik oppassen voor hoogtezieke?	201
8.	Wat denk je van astma en diepzeeduiken?	202
9.	Zijn astma en topsport combineerbaar?	204
10.	Staan de astma-medicamenten op de lijst van verboden producten?	205

Afkortingen **207**

Adressenlijst **209**

Index **211**